

MILLIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA AMALGA
OSHIRILAYOTGAN ISHLAR

Mirsoatov Husniddin G'ulom O'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti biologiya yo'nalishi 1-kurs talabasi.

husniddinmirsoatov@gmail.com+998888010840.

Annotatsiya: O'zaro ishonch va hurmatga asoslangan tashqi siyosat izchil davom ettirilishi ta'kidlanadi. Milliy xavfsizlikni ta'minlash, mamlakat qurolli kuchlari jangovar salohiyatini oshirish borasidagi ishlar yangi bosqichga olib chiqiladi. Butun dunyoda kuchayib borayotgan radikalizm, ekstremizm, terrorizm, odam savdosi, giyohvandlik kabi xatarlar. Jamiyatimizda har qanday radikallashuvga, yoshlarimiz ongini buzg'unchi yot g'oyalar.

Kalit so'zlar: Ma'rifat, Konstitutsiya, milliy xavfsizlik, , siyosat, mudofaa, radikalizm.

Biz jamiyatimizda har qanday radikallashuvga, yoshlarimiz ongini buzg'unchi yot g'oyalar bilan zaharlashga, dindan siyosiy maqsadlarda foydalanishga, ma'rifat o'rnini jaholat egallashiga yo'l qo'ymaymiz. Biz har qanday radikallashuvga qarshimiz. Jamiyatimizning ma'naviy asoslarini mustahkamlash, madaniyat sohasini rivojlantirish, ilmiy-ijodiy tashkilotlar, muhtaram ziyolilarimiz faoliyatini qo'llab-quvvatlash ham, biz uchun ustuvor yo'nalishlardan biri bo'ladi», — dedi prezident. Qadimiy va betakror tarixni, ayniqsa, g'oyat og'ir sharoitda ilm-ma'rifat, inson erkinligi, xalq ozodligi, Vatanga, milliy qadriyatlarga mehr va sadoqat g'oyalarini dadil ko'tarib chiqqan jadid bobolar faoliyatini yanada chuqur o'rganish lozimligi qayd etildi. "O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to'g'risida"gi Qonunga muvofiq, Oliy Kengashning "O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi to'g'risida"gi bayonotiga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1991-yil 25-avgustdagi va 26-sentabrdagi farmonlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Vazirlar Mahkamasi qaror qiladi:

1. O'zbekiston SSR ittifoq-respublika Davlat xavfsizligi qo'mitasi O'zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmatiga aylantirilsin (respublika qo'mitasi huquqida).

2. O'zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmati to'g'risidagi nizom tasdiqlansin (1-ilova).

3. O'zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmatining tizimi va xodimlari soni tasdiqlansin (2, 3, 4-illovalar berilmaydi). Sobiq O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizligi qo'mitasining tugatilgan alohida bo'linmalarini hisobga olgan holda, uning xodimlari soni 25 foizga qisqartirilsin.

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi 1992-yil uchun respublika budjetining loyihasida O'zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmatini saqlash uchun zarur bo'lgan xarajatlarni taqdim etilgan hisob-kitoblarga muvofiq nazarda tutsin.

4. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot qo‘mitasi, Moddiy-texnika ta‘minoti davlat-kooperativ qo‘mitasi, Neft mahsulotlari bilan ta‘minlash davlat qo‘mitasi, Sog‘liqni saqlash vazirligi 1992-yildan boshlab, O‘zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmati bilan kelishgan holda har yili moddiy-texnika vositalarini ajratishni, shuningdek, chet el valyutasi ajratishni ta‘minlasin.

5. O‘zbekiston Respublikasi Aloqa va Avtomobil transporti vazirliklari, O‘zbekiston fuqaro aviatsiyasi boshqarmasi, O‘rta Osiyo temir yo‘li boshqarmasi O‘zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmatiga aloqaning barcha turlarini, xonalar, texnik qurilmalar, transportda yurish hujjatlarini taqdim etsinlar va xizmat vazifalarini bajarish uchun transportda joylarni band qilishni amalga oshirsinlar.

6. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyat ijroiya qo‘mitalari va Toshkent shahar ijroiya qo‘mitasi O‘zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmati, uning joylardagi organlari xodimlariga uy-joy, yakka tartibda uy-joy va dala hovli qurilishi uchun yer uchastkalarining birinchi navbatda ajratilishini ta‘minlasinlar.

Milliy xavfsizlikni ta‘minlash mamlakat mustaqilligini, konstitutsiyaviy tuzumini, hududiy butunligini, iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy va mudofaa qudratini g‘ayriqonuniy tajovuzlardan himoya qilishda muhim o‘rin egallaydi. Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasining milliy xavfsizlik tizimini shakllantirishdagi konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari tahlil qilinadi hamda ichki va tashqi siyosat bilan o‘zaro aloqalari ko‘rib chiqiladi. Asosiy Qonunimiz - O‘zbekiston davlatidagi huquqning bosh manbai bo‘lib, u turli qonunchilik sohalarining mushtarakligini, bir butunligini va o‘zaro muvofiqligini ta‘minlaydi. Konstitutsiya o‘z yuridik kuchiga ko‘ra eng oliy huquqiy-normativ hujjat bo‘lib, "huquqiy ehrom"ning cho‘qqisida turadi. Undan keyin konstitutsiyaviy qonun va manbalarda "oddiy" deb qayd etilgan qonunlar o‘rin egallaydi. O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A. Karimov Oliy Kengashning o‘n birinchi sessiyasida Konstitutsiya loyihasi yuzasidan so‘zlagan nutqida: «Hur O‘zbekistonimiz tarixida birinchi Konstitutsiyani qabul qilish -jumhuriyatimizning yangidan tug‘ilishidir, haqiqiy mustaqilligimizga mustahkam poydevor qurishdir. Konstitutsiyamiz asosiy qonunimiz sifatida davlatni davlat qiladigan, millatni millat qiladigan qonunlarga asos bo‘lishi muqarrar»_deya ta‘kidlab o‘tgan. Demak, qabul qilinadigan har qanday normativ-huquqiy hujjatning o‘zagini, albatta, biron-bir konstitutsiyaviy norma tashkil etadi va hech bir huquqiy norma O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga zid bo‘lishi mumkin emas. Xususan, ushbu qoida Konstitutsiyaning 16-moddasi 2-qismida o‘z aksini topgan bo‘lib, unda birorta ham qonun yoki boshqa normativ-huquqiy hujjat Konstitutsiya normalari va qoidalariga zid kelishi mumkin emasligi qat‘iy belgilab qo‘yilgan. Shu o‘rinda ta‘kidlash joizki, Konstitutsiyadagi bo‘lim va boblar "shaxs-jamiyat-davlat" ko‘rinishida batartib, bir butun, yaxlit tizim sifatida joylashtirilgan. Yana bir e‘tiborga molik jihat esa Konstitutsiyada milliy xavfsizlikning barcha muhim sohalari (iqtisodiy, ijtimoiy, harbiy, siyosiy, ekologik xavfsizlik)ga oid norma va qoidalar mujassam etilib,

milliy xavfsizlik sohasida qabul qilinadigan barcha normativ-huquqiy hamda konseptual hujjatlarga boshlang'ich asos, mustahkam fundament bo'lib xizmat qilmoqda.

Yuqoridagi jihatga ko'ra, Konstitutsiyaning har bobi, uning har bir moddasi u yoki bu darajada milliy xavfsizlikka taalluqlidir. Shu bilan birga, undagi bob va moddalarni milliy xavfsizlikka bevosita (asosiy) va bilvosita (ikkilamchi) taalluqliligi jihatidan ham guruhlash mumkindek, fikrimizcha.

Birinchi guruhga - biz milliy xavfsizlikka bevosita taalluqli deb hisoblaydigan Davlat suvereniteti (I bob), Xalq hokimiyatchiligi (II bob), Konstitutsiya va qonunning ustunligi (III), Tashqi siyosat (IV), O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi (XVIII), O'zbekiston Respublikasining Prezidenti (XIX), Vazirlar Mahkamasi (XX), Mahalliy davlat hokimiyati asoslari (XXI) hamda Mudofaa va xavfsizlik (XXV

Ikkinchi guruhga - milliy xavfsizlikka bilvosita yoki ikkilamchi taalluqli bo'lgan Fuqarolik (VI bob), Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari, erkinliklar bob). O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi "O'zbekiston -suveren demokratik respublika" ekanligini e'lon qiluvchi normadan boshlanadi (1-modda). Chunki, davlat - xalqaro munosabatlar, halqaro huquqning asosiy va mustaqil subyekti hisoblanib, hududiy ustuvorlik hamda xalqaro munosabatlarda mustaqillikni belgilab beruvchi suverenitet (davlatning muhim belgisi) sohibi ekanligi bilan ajralib turadi. O'zbekiston Respublikasi o'zining milliy-davlat va ma'muriy-hududiy tuzilishini, davlat hokimiyati va boshqaruv organlarining tizimini belgilaydi, ichki va tashqi siyosatini amalga oshiradi. O'zbekistonning davlat chegarasi va hududi daxlsiz va bo'linmasdir. Shu bilan birga, O'zbekiston xalqi davlat hokimiyatining birdan bir manbai bo'lib, O'zbekiston Respublikasida davlat hokimiyati xalq manfaatlarini ko'zlab va Konstitutsiya hamda uning asosida qabul qilingan qonunlar vakolat bergan idoralar tomonidagina amalga oshiriladi. Qolaversa, davlatning butun hududida oliy davlat organi tomonidan chiqarilgan Konstitutsiya va qonunlarning ustuvorligi davlat hokimiyatining oliyligini bildiruvchi asosiy belgi sifatida tan olinadi. Sababi, Konstitutsiyaning birorta qoidasi O'zbekiston Respublikasi huquq va manfaatlariga zarar yetkazadigan tarzda talqin etilishi, birorta ham qonun yoki boshqa normativ-huquqiy hujjat Konstitutsiya normalari va qoidalariga zid kelishi mumkin emas. Suverenitet sohibi sifatida O'zbekiston Respublikasi xalqaro munosabatlarning ipso facto to'la huquqli subyektidir. Bu holat konstitutsiyaviy norma tariqasida davlatimiz Konstitutsiyasida belgilangan. (17-modda). Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasining boshqa davlatlar bilan o'zaro munosabatlarining konstitutsiyaviy asoslari sifatida quyidagilar ta'kidlanadi: • mustaqil va suveren davlat hisoblangan O'zbekiston Respublikasi zimmasiga uning roziligisiz xalqaro huquq prinsiplari va normalari bilan bog'liq boshqa majburiyatlar yuklatilmasligi, O'zbekiston Respublikasi hududida davlat hokimiyatining cheklanmasligi va hech bir xalqaro huquq subyekting bunga aralashishga haqli emasligi; • davlatlarning suveren tengligi va chegaralar daxlsizligini hurmat qilish; boshqa davlatlarning ichki ishlariga

aralashmaslik; nizolarni tinch yo'l bilan hal etish; kuch ishlatmaslik, kuch bilan tahdid solmaslik va boshqalar.

Xulosa qilib aytganda huquqiy asos milliy xavfsizlikni ta'minlash tizimining asosiy elementlaridan biri bo'lib, eng asosiy huquqiy asos -konstitutsiyaviy asoslardir. Huquqiy tartibga solish sohasi va darajasiga ko'ra eng ahamiyatli qoidalar konstitutsiyaviy normalarda qayd etiladi hamda oliy yuridik kuchga ega bo'ladi; birorta ham qonun yoki boshqa normativ-huquqiy hujjat Konstitutsiya normalari va qoidalariga zid kelishi mumkin emas.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Основы национальной безопасности: учебное пособие / S. V. Petrov, Yu. V. Pushkaryov, Ye. A. Pushkaryova. — Novosibirsk: ARTA, 2011.
2. Konstitutsiyaviy huquq: Darslik / X.T.Odilqoriyev, O'. X.Muxamedov, B.A.Saidov va boshq. - T.: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2014.
3. Karimov I. A. O'zbekiston - kelajagi buyuk davlat. - T., 1992. - B. 44